

20.09.2019

MÄRGUKIRI SEoses APTEEGIREFORMIGA

Lp sotsiaalkomisjoni liige

Eesti Apteekide Ühenduse (EAÜ) on mittetulundusühing, mis esindab 293 Eesti apteeki, sh BENU, Terve Pere Apteegi, Südameapteegi ja Euroapteegi apteekide.

Käesoleva märgukirjaga soovime juhtida Teie tähelepanu ees ootavale ravimite kättesaadavuse kriisile seoses apteegireformi täieliku rakendamisega 01.04.2020. Nimelt on realiseerumas risk, et 01.04.2020 sulgevad ukseid ligi 300 Eesti apteeki, mis omandipiirangute nõuetele ei vasta, st nende osanikeks on ravimite hulgimüüjad ja enamusosalus neis ei kuulu proviisoritele. Tänapäevaks on selge, et kõnealuste apteekide viimine kooskõlla omandipiirangutega on ebareaalne, kuna puudub vajalik hulk proviisoreid, kel oleks piisav finantsvõimekus nende apteekide väljaostmiseks õiglase hinnaga. Omandivahetust puudutav apteegituru osa moodustab käibe järgi hinnanguliselt 75-80% ja selle osa õiglase hind kokku on vähemalt 200-250 miljonit eurot. Juhul, kui need apteegid sundvõõrandatakse või sulgetakse, peab õiglase väärtuse ettevõtjatele hüvitama riik ehk maksumaksja. Ühtlasi püstitab see küsimuse Eesti usaldusvärsusest investeerimiskeskonnana, kuna suur osa omanikest on Saksa, Rootsi ja Leedu ettevõtjad.

Meenutame, et Sotsiaalministeerium otsustas 2018. aasta varakevadel loobuda apteegireformi analüüsi, sh riskistsenaariumite koostamisest ja reformi rakendusmehhanismide väljatöötamisest, millise kohustuse neile seadusandja tegelikult seadis, ning on apteegireformiks ettenähtud viieaastase ülemineku aja ära kulutanud. Erinevad ametnikud on väitnud, et reformi jõustumine ei ohusta ravimite kättesaadavust, kuna proviisorid avavad suletavate apteekide asemele kohe uued apteegid. See väide on oletuslik ja põhjendamatult optimistlik: mitte ükski analüüs ega prognoos ei näita, kui paljud ja millal apteegid uuesti avatakse ning kust tulevad selleks rahalised vahendid. Lisaks ütleb majanduslik loogika, et reformi täielikul elleviimisel tekib surve ravimite hinna tõusuks, kuna proviisorapteekidel puudub mastaabiefekt, mis võimaldab kulusid kokku hoida.

Tervishoiupoliitikat on lubamatu ajada üksnes paljasõnaliste oletuste najal, kuna eksimuse hind on väga kõrge. Sedavõrd mõtlematu ja massiivse muudatusega kaasnevad tõsised ohud rahva tervisele, apteegituru korraldusele, ravimite kättesaadavusele, patsientidele, apteekritele, apteekidele, kohalikele omavalitsustele ning riigile. Ravimite kättesaadavuse tagamiseks tuleb riigil arvestada vältimatult tekkivate lisakuludega, millele lisanduvad veel võimalikud kahjunõuded praegu turul tegutsevate ettevõtjate poolt. Patsiendid, apteekrid ja apteegid on jäänud reformi eelõhtul omapead ning ebakindlus on suur.

Arvestades, et täna on elanike rahulolu apteegiteenusega väga kõrge, jääb arusaamatuks, mis probleeme sedavõrd mastaapne apteekide sundvõõrandamine või sulgemine üldse lahendama peaks. Reformi pooldajate argument ravimivaliku kallutatusest hulgimüüjate apteekides ei vasta tõele. Raviamet pole arvukate kontrollide käigus selliseid rikkumisi tuvastanud. Apteek on juba seaduse järgi kohustatud tagama kõigi Eestis turustatavate ravimite (eelkõige odavamad hinnakokkulepete alused ravimid jmt) saadavuse ning soovitava patsiendile soodsamaid ravimeid. Ka väide, et konkurents hulgimüügiturul on nõrk, ei vasta tõele. Isegi Saksamaal tegutseb ainult kolm suurt hulgimüüjat ning Soomes kaks. Eesti väiksel turul ei suuda rohkem hulgimüüjaid kui täna majanduslikult toime tulla.

Võttes aluseks ülaltoodud asjaolud, palume tungivaltp kiiresti välja töötada abinõud apteekide sulgemise vältimiseks ja ravimite kättesaadavuse kriisi ennetamiseks.

Lugupidamisega
Timo Danilov
Juhatuse liige, proviisor
Eesti Apteekide Ühendus